

Tamara Quirico

Michelangelov *Posljednji sud*: umjetnost i religija između Reformacije i Protureformacije

Michelangelov monumentalni prikaz *Posljednjeg suda*, jedno je od njegovih najznačajnijih i najkontroverznijih djela. Kritike su ponajprije dolazile iz Rimske kurije, pojačane utjecajem najradikalnijih protureformista. Mnogi su u Crkvi bili zabrinuti da će protestanti iskoristiti sliku *Posljednjeg suda* kao oružje protiv katolika, iako su većina napada na Michelangelovo djelo i posljedična cenzura dolazili od katolika. Nezadovoljstvo je postepeno jačalo i kulminiralo u osudi djela što je moglo dovesti do odluke da se freska uništi 1564. Argumenti protiv Michelangelova rada moraju se sagledati iz šire perspektive: doista, još od kraja 15. stoljeća u Italiji je postojalo nekoliko vjerskih skupina koje su oštro osuđivale takozvani *ritorno all'antico*. Katolička je reformacija bila reakcija protiv protestantizma ali i odgovor protiv humanističkih vrijednosti koje je širila renesansna kultura, od kojih je sikstinska freska jedan od najboljih primjera. Smatrana revolucionarnom, zbog niza novina koje je umjetnik uveo u temu Posljednjega suda, sikstinska je freska jednako snažno vezana uz srednjovjekovnu ikonografsku tradiciju prikaza Sudnjeg dana. Zapravo, Michelangelo nije mogao stvoriti svoju veliku zidnu sliku bez naslanjanja na cijeli niz ranijih ikonografskih modela, poznatih u cijeloj Italiji. U ovome se članku analizira kompozicijska struktura Michelangelove freske i njezini ikonografski aspekti. Autorica raspravlja o elementima koji su pokrenuli kritiku Rimske Kurije i na kojima se temelji njezin ikonoklastički pristup te moguće uništenje freske.

Prijevod s engleskoga: Nikolina Gunj